

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. listopadu 1992, Španělské království a další proti Evropské komisi, spojené věci C-271/90, C-281/90 a C-289/90, Recueil 1992, s. I-5833¹

Klíčová slova:

Hospodářská soutěž na trhu telekomunikačních služeb

Předmět:

Zrušení směrnice Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb

Skutkové okolnosti:

ZPRÁVA K JEDNÁNÍ

předložená ve spojených věcech C-271/90, C-281/90 a C-289/90

I – Skutkový stav a řízení

Dne 28. června 1990 přijala Komise na základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy směrnicí 90/388/EHS o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb (Úř. věst. L 192 s. 10, dále jen „směrnice“); podstata jejího obsahu může být shrnuta takto:

Článek 1 obsahuje definice pojmů, jako je „telekomunikační organizace“, „zvláštní nebo výlučná práva“, „veřejná telekomunikační síť“, „telekomunikační služby“, „koncový bod sítě“, „podstatné požadavky“ atd. Dále upřesňuje, že směrnice se nevztahuje na telex, mobilní radiotelefonii, paging a družicové služby.

Podle článku 2 zajistí členské státy především odnětí všech zvláštních nebo výlučných práv na poskytování telekomunikačních služeb jiných, než je hlasová telefonie, a přijmou nezbytná opatření, aby zajistily každému provozovateli právo poskytovat uvedené telekomunikační služby.

Článek 4 ukládá přijetí prováděcích pravidel týkajících se pronájmu linek a informování Komise o faktorech odůvodňujících zvýšení poplatků za pronajímané linky.

Článek 6 mimo jiné stanoví odstranění stávajících omezení, pokud jde o zpracování signálů před jejich přenosem po veřejné síti nebo po jejich příjmu, a stejně tak povinnost uvědomit Komisi o přijatých opatřeních.

Článek 7 stanoví, že ode dne 1. července 1991 některé správní, technické, kontrolní a dozorčí funkce mají být plněny subjektem nezávislým na telekomunikačních organizacích.

Článek 8 umožňuje uživatelům, kteří jsou vázáni smlouvou na poskytování telekomunikačních služeb na základě výlučných nebo zvláštních práv, vypovědět tuto smlouvu s šesti měsíční výpovědní lhůtou.

Závěrem, podle článku 9 sdělí členské státy Komisi informace nutné k tomu, aby mohla vypracovat v průběhu tříletého období, na konci každého roku, souhrnnou zprávu o provádění směrnice.

---

¹ Jednací jazyk: španělština (ve věci C-271/90), francouzština (ve věci C-281/90) a italština (ve věci C-289/90)

II - Řízení

Žaloby Španělského království, Belgického království a Italské republiky byly zapsány v rejstříku kanceláře Soudního dvora postupně dne 7., 14. a 20. září 1990. Usnesením ze dne 5. prosince 1990 povolil Soudní dvůr Francouzské republice vstoupit do řízení ve věci C-271/90 jako vedlejší účastnice na podporu návrhových žádání žalobkyně.

Na základě zprávy soudce zpravodaje a stanoviska generálního advokáta rozhodl Soudní dvůr o zahájení ústní části řízení bez předběžného šetření. Vyzval nicméně účastníky řízení, aby přesně udali, které žalobní důvody a argumenty hodlají předložit s přihlédnutím k rozsudku Soudního dvora ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise (C-202/88, Recueil s. I-1223).

III – Návrhová žádání účastníků řízení

Ve věci C-271/90 *Španělské království* podporované *Francouzskou republikou* navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zrušil směrnici Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb, pokud jde o článek 2 o zvláštních právech a články 8 a 9;
- uložil žalované náhradu nákladů řízení.

Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítnul žalobu a
- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Ve věci C-281/90 *Belgické království* navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zrušil směrnici Komise 90/388/EHS o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb a
- uložil žalované náhradu nákladů řízení.

Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítnul žádost o zrušení směrnice Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 podanou Belgickým státem a
- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Ve věci C-289/90 *Italská republika* navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zrušil směrnici Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb, pokud jde o články 2, 4 a 8, a
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

Komise navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítnul žalobu Italské republiky, jejímž předmětem je zrušení směrnice Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 a
- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

IV – Žalobní důvody a argumenty účastníků řízení

1. *Žalobní důvody uvedené v žalobách*

a) *Španělská vláda* se na podporu své žaloby dovolává pěti žalobních důvodů, a sice nedostatek pravomoci, porušení čl. 90 odst. 1 Smlouvy, zneužití řízení, nedostatek odůvodnění a porušení zásady proporcionality.

Francouzská vláda se jako vedlejší účastnice na podporu návrhových žádání Španělského království dovolává nepříslušnosti Komise na základě článku 90 Smlouvy, podstatného porušení procesních ustanovení a zneužití řízení.

b) *Belgická vláda* se na podporu své žaloby dovolává dvou žalobních důvodů, a sice jednak porušení článků 4, 59, 85, 86, čl. 87 odst. 1 a 2 písm. c), čl. 90 odst. 1 a 3, článků 100 A, 145, 155 a 222 Smlouvy a porušení obecných zásad, které řídí vnitřní institucionální rovnováhu Společenství, a jednak porušení čl. 90 odst. 3 a článku 190 Smlouvy. *Belgická vláda* upřesňuje ve své žalobě, že první žalobní důvod, a to zrušení, je čistě institucionální, protože vyplývá z odůvodněného zjištění, podle kterého má sporná směrnice za cíl, aby tento orgán vykonával čistě legislativní pravomoci a ne pouze pravomoc stíhat porušení předpisů Společenství. Druhý žalobní důvod, který podporuje předcházející žalobní důvod, má za cíl přezkoumat směrnici ohledně povinnosti Společenství odůvodňovat.

c) *Italská vláda* se na podporu své žaloby dovolává pěti žalobních důvodů, a sice: 1) nepříslušnosti Komise k přijetí ustanovení uvedených v člancích 1, 2, 4, 6, 7 a 8 směrnice, porušení a nesprávné použití čl. 90 odst. 3 Smlouvy, porušení a nesprávné použití článků 100 A a 155 Smlouvy, 2) porušení zásady předchozí výzvy k plnění, která vyplývá ze čl. 93 odst. 2 a článku 169 Smlouvy, zneužití pravomoci, nedostatek odůvodnění, 3) další porušení článku 90 Smlouvy, zneužití pravomoci, nepříslušnost, 4) porušení zásady proporcionality a 5) další porušení článku 90 Smlouvy a zásady proporcionality.

2. *Odpovědi účastníků řízení na výzvu Soudního dvora, aby uvedli žalobní důvody a argumenty, na kterých trvají*

a) *Španělská vláda* oznamuje, že se vzdává svého prvního a třetího žalobního důvodu, to znamená důvodu nepříslušnosti Komise a použití nepatřičného řízení, protože tyto důvody byly již zodpovězeny ve výše uvedeném rozsudku C-202/88. Co se týká druhého žalobního důvodu, tedy porušení čl. 90 odst. 1 Smlouvy, španělská vláda na něm trvá, pokud jde o zvláštní práva, a vzdává se ho, pokud jde o výlučná práva. Co se týká čtvrtého žalobního důvodu, tedy nedostatku odůvodnění, španělská vláda na něm trvá, pokud jde o zvláštní práva uvedená v článku 2 směrnice a stejně tak, pokud jde o články 8 a 9 téže směrnice. Nakonec, co se týká pátého žalobního důvodu, tedy nedodržení zásady proporcionality, španělská vláda na něm trvá, pokud jde o článek 8 sporné směrnice.

Francouzská vláda, která je vedlejší účastnicí na podporu *Španělského království*, trvá na všech žalobních důvodech a argumentech, které vznesla proti sporné směrnici.

b) *Belgická vláda* trvá na všech žalobních důvodech a argumentech obsažených v její žalobě.

c) *Italská vláda* trvá na prvním žalobním důvodu (nepříslušnost, porušení článku 90 atd.) a třetím žalobním důvodem (další porušení článku 90), pokud jde o zvláštní práva uvedená v člancích 2 a 4 sporné směrnice. Trvá na celém čtvrtém žalobním důvodem (porušení zásady proporcionality) a stejně tak pátým žalobním důvodem (další porušení článku 90 a stejně tak porušení zásady proporcionality), pokud jde o článek 8 směrnice.

d) *Komise* trvá na všech argumentech vznesených v její žalobní odpovědi a duplice

3. *Souhrn žalobních důvodů a argumentů, na kterých účastníci řízení trvají*

Žalobní důvody a argumenty, na kterých účastníci řízení trvají, mohou být shrnuty následovně:

a) Zneužití řízení

Vedlejší účastnice, Francouzská republika, se domnívá, že přijetí Komisí, na základě čl. 90 odst. 3, směrnice, která stanoví jasné odnětí některých zvláštních a výlučných práv v oblasti telekomunikačních služeb, představuje zneužití řízení.

Podle Francouzské republiky Komise měla buď zpochybnit způsob, jakým telekomunikační podniky uplatňují svá práva, použitím článku 86 Smlouvy a nařízení Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvního nařízení, kterým se provádějí články 85 a 86 Smlouvy o EHS (Úř. věst. 1962, 13, s. 204), nebo zahájit proti dotčeným členským státům řízení pro nesplnění povinnosti podle článku 169 Smlouvy o EHS, a přinutit je tak přijmout nezbytná opatření, aby zajistily, že jejich telekomunikační podniky dodržují ustanovení Smlouvy.

Tato dvě řízení však zahrnovala prokázání porušení povinnosti nebo nesplnění povinnosti – a aby podnik dotčeného členského státu měl možnost předložit svá vyjádření – ,čemuž se Komise vyhnula, když nesprávně použila čl. 90 odst. 3 Smlouvy.

Mimoto francouzská vláda poukazuje na to, že použitím čl. 90 odst. 3 Komisí došlo k obrácení důkazního břemene, protože již není na Komisi předložit důkazy o protiprávních jednáních, ze kterých jsou obviněny telekomunikační podniky nebo členské státy, jak tomu je v řízeních podle nařízení č. 17 a článku 169 Smlouvy, ale naopak je na členských státech, aby vyvrátily tato obvinění.

Protože čl. 90 odst. 3 nezahrnuje žádný předběžný kontradiktorní postup, francouzská vláda se domnívá, že Komise nemohla použít směrnici, jak je uvedeno v čl. 90 odst. 3, jako „donucovací“ prostředek namísto použití článku 169 Smlouvy.

Jako odpověď na tento žalobní důvod, který nejprve vznesla španělská vláda, uplatňuje *Komise* ve své žalobní odpovědi ve věci C-271/90, že co se týká trhu telekomunikačních služeb, porušení ustanovení Smlouvy byla shledána ve většině členských států. Článek 169 Smlouvy, stejně jako postup pro uplatňování článku 86, umožňují pouze zahájit konkrétní a individuální opatření donucovací povahy s ohledem na taková porušení, zatímco toto odvětví potřebovalo společné a ucelené řešení pro všechny členské státy, aby se nejen ukončila existující porušení ustanovení, ale aby se také zabránilo jejich dalšímu vzniku. Článek 90 Smlouvy představuje nejvhodnější právní základ k tomu, aby se dosáhlo tohoto výsledku.

b) Nepříslušnost Komise

aa) Ustanovení čl. 90 odst. 3 Smlouvy nesvěřuje Komisi žádnou legislativní pravomoc

Belgická vláda se domnívá, že úkol dohledu může být chápan tak, jak ho stanovuje čl. 90 odst. 3 Smlouvy, pouze s ohledem na stávající předpisy. Vzhledem k tomu, že žádné z ustanovení Smlouvy, na které odkazuje čl. 90 odst. 1, neukládá členským státům povinnosti uvedené v člancích 1, 2, 4 a 6 sporné směrnice, Komise na sebe ve skutečnosti vzala legislativní pravomoc, aby sama uspořádala společný trh telekomunikačních služeb, tedy sektorovou politiku Společenství neupravenou Smlouvou.

Italská vláda se domnívá, že pokud jde o zvláštní práva uvedená v člancích 2 a 4 sporné směrnice, Komise využila legislativní pravomoci, jejíž základ se nenachází ani v čl. 90 odst. 3, ani v žádném jiném ustanovení Smlouvy.

Francouzská vláda rovněž uvádí, že tím, že přijala směrnici, jejíž článek 2 stanoví prosté a jednoduché odnětí výlučných nebo zvláštních práv na poskytování telekomunikačních služeb mimo služby hlasové telefonie, Komise udělala víc, než je její povinnost řádné péče a dohledu

zdůrazněná Soudním dvorem v jeho rozsudku ze dne 6. července 1982, Francie, Itálie a Spojené království v. Komise (spojené věci 188/80 až 190/80, Recueil s. 2545) a využila legislativní pravomoci, která jí nenáleží.

Komise uvádí, že cílem směrnice je zajistit každému hospodářskému subjektu přístup k poskytování telekomunikačních služeb na základě objektivních kritérií a výkon této činnosti. Podle *Komise*, má-li směrnice obecnou působnost a závaznou povahu, neznamená to, že má také povahu legislativní, tedy že zavádí do právního řádu Společenství nové obecné předpisy. Právní pravidla, která směrnice pouze vysvětluje a uplatňuje na konkrétní případy nebo na možná konkrétní protiprávní jednání, jsou již obsažena v některých ustanoveních Smlouvy, jako jsou články 59 a 86, které skutečně mají legislativní povahu. *Komise* se tedy domnívá, že směrnice jasně spadá do rámce úkolu dohledu nad dodržováním stávajících ustanovení Smlouvy, který jí uděluje čl. 90 odst. 3.

bb) Ustanovení čl. 90 odst. 1 Smlouvy předpokládá existenci zvláštních nebo výlučných práv

Španělská, italská a francouzská vláda tvrdí, že čl. 90 odst. 1 předpokládá existenci zvláštních práv. *Francouzská vláda* se mimoto domnívá, že tento článek rovněž předpokládá existenci výlučných práv. Domnívat se stejně jako *Komise*, že dotyčná práva tvoří sama o sobě opatření ve smyslu tohoto článku, znamená, že toto ustanovení Smlouvy nemá žádný užitečný účinek. Soudní dvůr rozhodl, že existence monopolu v čele s jedním podnikem, kterému členský stát přiznává ve smyslu článku 90 výlučná práva nebo rozšíření těchto práv jako následek dalšího zásahu tohoto členského státu, není jako taková neslučitelná se Smlouvou (rozsudek ze dne 30. dubna 1974, *Sacchi*, 155/73, Recueil s. 409). *Komise* tedy musí zpochybnit použití těchto práv případ od případu v každém členském státu, ale ne práva samotná.

Podle názoru *Komise* nepředstavuje čl. 90 odst. 1 Smlouvy žádným způsobem souhlas v právu Společenství s jakýmikoliv výlučnými nebo zvláštními právy. Podle *Komise* čl. 90 odst. 1 pouze odkazuje na případnou existenci výlučných nebo zvláštních práv, a pokud je zmiňuje výslovně pouze ve větě, která není součástí hlavního ustanovení („členské státy ... státy nepřijmou ani neoponechají v platnosti opatření odporující pravidlům této smlouvy ...“), tak to pouze znamená, že výlučná nebo zvláštní práva jsou povolena jen za podmínky a v tom rozsahu, že nejsou sama o sobě neslučitelná s ostatními pravidly Smlouvy.

cc) Porušení pravomocí svěřených Radě články 87 a 100 A Smlouvy.

Belgická vláda se domnívá, že tím, že *Komise* stanovila zrušení zvláštních a výlučných práv, přisvojila si pravomoci svěřené Radě články 87 a 100A Smlouvy. Pro vytvoření společného trhu telekomunikací je nutné, jako pro každou společnou politiku pro zvláštní odvětví, aby harmonizace a liberalizace byly prováděny souběžně, a to ne pouze z důvodů čistě ekonomických nebo technických, ale především kvůli prvotní povaze politické interakce mezi harmonizací a liberalizací. Ten samý orgán tedy musí rozhodovat jak o harmonizaci, tak i o liberalizaci.

Italská vláda tvrdí, že tím, že *Komise* stanovila zrušení zvláštních práv, rozhodla prakticky o politice Společenství hospodářské soutěže v odvětví telekomunikací a provedla nepřímou, ale nezbytně harmonizaci různých zájmů členských států a různých právních předpisů. Ze znění článků 100 a 100A Smlouvy jasně vyplývá, že taková pravomoc jí nenáleží.

Komise popírá, že směrnice harmonizuje právní předpisy členských států v oblasti telekomunikací. Podle jejího názoru se různá ustanovení této směrnice pouze snaží zrušit výlučná a zvláštní práva, odstranit omezení a v případech, kdy jsou výlučná nebo zvláštní

práva udržována, zajistit, aby podmínky přístupu k nim a jejich výkonu byly objektivní a nediskriminační.

Kromě toho se Komise domnívá, že jak vyplývá ze článku 89 Smlouvy, může použít články 85 a 86, i když Rada nepřijala opatření, aby vymezila „v případě potřeby“ rozsah jejich uplatňování [čl. 87 odst. 2 písm. c) Smlouvy].

c) Nedostatek odůvodnění

Belgická a francouzská vláda zdůrazňují, že směrnice je v rozsahu, ve kterém se vztahuje na ukončení některých porušení práva Společenství, kterých se dopustily členské státy, nedostatečně odůvodněna, protože neupřesňuje, které státy se dopustily porušení práva, ani okolností, za jakých k těmto porušením práva došlo. *Španělská vláda* podporuje tento argument, pokud jde o zvláštní práva uvedená v článku 2 a stejně tak, pokud jde o články 8 a 9 směrnice.

Komise uvádí, že směrnice provádí celkový, jasný a přesný rozbor existující situace, porušení předpisů a cílů, kterých se má dosáhnout za účelem jejich nápravy. Podle jejího názoru není možné opomenout, že dotčený akt je směrnice, která je svou povahou obecným aktem, jenž je určen všem členským státům, a není možné přешetřovat všechny okolnosti jednotlivých situací, i když při jejím vypracování vzala Komise v úvahu všechny skutečnosti, které měla k dispozici. Kromě toho Komise zdůrazňuje, že členské státy byly přítomny při vypracování směrnice a měly příležitost vyjádřit se k jejímu obsahu.

d) Porušení zásady proporcionality

Podle *italské vlády* namísto předpokladu, že samotné přiznání zvláštních nebo výlučných práv je v rozporu se Smlouvou a má za důsledek povinnost zrušit (článek 2 směrnice) nebo omezit (článek 4) tato práva, měla Komise prošetřit rozdílné typy jednání přijaté při výkonu těchto práv, ověřit zda byla nebo nebyla tato jednání v souladu se Smlouvou a v záporném případě je odstranit. Zrušení těchto práv bylo podle všeho vzhledem k cíli, kterého se mělo dosáhnout, nepřiměřené.

Ze stejných důvodů uvádějí *španělská a italská vláda*, že čl. 90 odst. 3 Smlouvy nesevěruje Komisi pravomoc autoritativně nutit členské státy, aby změnilly obsah smluv svobodně uzavřených v minulosti mezi poskytovateli a uživateli (článek 8 směrnice).

Komise tvrdí, že argument vznesený italskou vládou je skutečně pouze jinou formou žalobního důvodu, který vyplývá z nepříslušnosti Komise (čl. 90 odst. 1 Smlouvy předpokládá existenci zvláštních nebo výlučných práv), a na který, jak se domnívá, již dostatečně odpověděla.

Pokud jde o článek 8 směrnice, který umožňuje zákazníkům telekomunikačních subjektů vypovědět smlouvu, v níž je poskytování telekomunikačních služeb smlouveno na dobu delší než jeden rok, Komise poznamenává, že takové ustanovení je pouze důsledkem povinnosti odejmout zvláštní nebo výlučná práva. Jak uvádí třicátý první bod odůvodnění směrnice, bylo by zbytečné otevřít trh telekomunikačních služeb soukromým provozovatelům, kdyby zákazníci, kteří uzavřeli dlouhodobé smlouvy s telekomunikačními organizacemi s výlučnými právy, byli i nadále vázáni na bývalého držitele monopolu dané služby.

M. Zuleeg
soudce zpravodaj

Právní otázky:

¹ Svými žalobami došlými kanceláři Soudního dvora postupně 7., 14. a 20. září 1990 se na základě čl. 173 prvního pododstavce Smlouvy o EHS Španělské království, Belgické království a Italská republika domáhají zrušení směrnice Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb (Úř. věst. L 192, s. 10). Francouzská republika vstoupila do řízení ve věci C-271/90 jako vedlejší účastnice na podporu návrhových žádání Španělského království.

² Směrnice 90/388 byla přijata za základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy. Článek 1 obsahuje vymezení různých pojmů používaných ve směrnici, jako jsou především „telekomunikační organizace“, „zvláštní a výlučná práva“, „veřejná telekomunikační síť“, „telekomunikační služby“, „koncový bod sítě“ a „podstatné požadavky“. Mimoto upřesňuje, že směrnice se nevztahuje na telex, mobilní telefonii, paging a družicové služby.

³ Podle článku 2 směrnice zajistí členské státy odnětí výlučných nebo zvláštních práv na poskytování telekomunikačních služeb mimo hlasové telefonie a přijmou nezbytná opatření, aby zajistily každému hospodářskému subjektu právo poskytovat takové telekomunikační služby.

⁴ Článek 4 ukládá členským státům povinnost přijmout nezbytná opatření, aby zajistily, že podmínky upravující přístup k sítím jsou objektivní a nediskriminační, a aby ty podmínky zveřejnily a po každém zvýšení tarifů za pronajímané linky uvědomily Komisi o skutečnostech odůvodňujících tato zvýšení.

⁵ Článek 6 mimo jiné stanoví odstranění stávajících omezení členskými státy, pokud jde o zpracování signálů před jejich přenosem po veřejné síti nebo po jejich příjmu a povinnost uvědomit Komisi o opatřeních přijatých v tomto ohledu.

⁶ Článek 7 vyžaduje, aby ode dne 1. července 1991 členské státy svěřily některé správní, technické, kontrolní a dozorní funkce subjektu nezávislému na telekomunikačních organizacích.

⁷ Článek 8 přiznává zákazníkům, kteří jsou vázáni smlouvou na poskytování telekomunikačních služeb, která byla v době uzavření předmětem výlučných nebo zvláštních práv, právo vypovědět tuto smlouvu se stanovenou výpovědní lhůtou.

⁸ Závěrem, podle článku 9 sdělí členské státy Komisi informace nutné k tomu, aby mohla vypracovat za období tří let, na konci každého roku, souhrnnou zprávu o provádění směrnice.

⁹ Pro podrobnější nástin skutkových okolností, ustanovení dotčené směrnice, průběhu řízení, stejně jako žalobních důvodů a argumentů účastníků řízení se odkazuje na zprávu k jednání. Informace z této zprávy jsou dále přebírány pouze v nezbytném rozsahu pro argumentaci Soudního dvora.

¹⁰ Na podporu svých žalob uplatňují členské státy různé žalobní důvody, v podstatě poukazující na nepříslušnost Komise, nedostatek odůvodnění a porušení zásady proporcionality.

K pravomoci Komise

¹¹ Ve svých písemných vyjádřeních zdůrazňuje belgická vláda v první řadě, že čl. 90 odst. 3 Smlouvy nesvěřuje Komisi legislativní pravomoc, ale pouze úkol dohledu nad již existujícími pravidly Společenství. Komise podle jejího názoru nemohla na

základě čl. 90 odst. 3 Smlouvy stanovit nová pravidla, jak učinila v člancích 1, 2, 4 a 6 sporné směrnice.

12 Tento argument musí být zamítnut. Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise, bod 14 (C-202/88, Recueil s. I-1223) rozhodl, že tím, že umožňuje Komisi přijímat směrnice, svěřuje jí čl. 90 odst. 3 Smlouvy pravomoc stanovit obecná pravidla, která upřesňují povinnosti vyplývající ze Smlouvy, kterým podléhají členské státy, pokud jde o podniky uvedené v čl. 90 odst. 1 a 2. Pravomoc Komise tedy není omezená pouze na dohled nad použitím již existujících předpisů Společenství.

13 Za druhé belgická vláda tvrdí, že tím, že Komise vyžadovala odnětí zvláštních a výlučných práv, zasáhla do pravomocí svěřených Radě na základě článků 87 a 100A Smlouvy.

14 V tomto ohledu postačuje připomenout, že cíl pravomoci svěřené Komisi čl. 90 odst. 3 je odlišný a konkrétnější než cíl pravomocí svěřených Radě jednak článkem 100A, a jednak článkem 87, a že možnost vydávat pravidla svěřená Radě na základě obecné pravomoci, kterou jí udělují ostatní články Smlouvy zahrnující ustanovení, která se dotýkají zvláštních oblastí článku 90, není překážkou k tomu, aby Komise vykonávala pravomoc, kterou jí tento článek svěřuje (rozsudek ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise, uvedený výše, body 25 a 26).

15 Při jednání předložila belgická vláda mimo jiné následující argumenty.

16 Na jedné straně uvedla, že zatímco Komise byla oprávněna vymezit ve směrnici 88/301/EHS ze dne 16. května 1988 o hospodářské soutěži na trhu s telekomunikačními koncovými zařízeními (Úř. věst. L 131, s. 73), nazývané směrnice „koncových zařízení“, povinnosti vyplývající z článku 30 Smlouvy, neboť uvedený článek byl již dříve dostatečně vyjasněn předpisy sekundárního práva, nebyla oprávněna vymezit ve sporné směrnici povinnosti vyplývající z článku 59 Smlouvy, jejichž použití vyvolává složité problémy v odvětví telekomunikací, aniž by byla předem přijata směrnice Rady, která by upřesnila rozsah uvedeného článku.

17 Na druhé straně uvedla, že pokud je možné uvažovat několik způsobů, kterými mohly členské státy splnit své povinnosti podle článku 86 Smlouvy v odvětví telekomunikačních služeb, neměla Komise právo uložit jim konkrétní způsob, jak dosáhnout výsledku.

18 Je třeba připomenout, že ve výše uvedeném rozsudku ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise, v bodu 21, Soudní dvůr rozhodl, že pravomoc dohledu svěřená Komisi zahrnuje možnost vymezit, na základě čl. 90 odst. 3, povinnosti vyplývající ze Smlouvy, a že rozsah uvedené pravomoci tedy závisí na oblasti působnosti pravidel, jejichž dodržování se má zajistit.

19 Na základě článku 59 Smlouvy musí být do konce přechodného období odstraněna omezení volného pohybu služeb uvnitř Společenství pro státní příslušníky členských států usazené v jiném státě Společenství, než se nachází příjemce služby. Požadavky tohoto ustanovení zahrnují především to, aby se zabránilo jakékoliv diskriminaci vůči poskytovateli služby usazenému v jiném členském státě, než je stát, kde je služba poskytována.

20 Podle ustálené judikatury (viz zejména rozsudek ze dne 17. listopadu 1981, Web, bod 13, 279/80, Recueil s. 3305) článek 59 ukládá povinnost dosáhnout přesného výsledku, jejíž splnění by mělo být usnadněno, ale ne podmíněno provedením

programu postupných opatření. Ustanovení článku 59 Smlouvy tedy nejsou podmíněna uplynutím přechodného období (rozsudek ze dne 3. listopadu 1974, Van Bingsbergen, bod 24, 33/74, Recueil s. 1299).

21 Jelikož je článek 59, stejně jako článek 30, přímo použitelný, Komise mohla s cílem podpořit účinný výkon práva volného pohybu služeb upřesnit povinnosti vyplývající z uvedeného článku, aniž by bylo třeba jakéhokoliv předchozího legislativního opatření Rady. Za těchto podmínek by omezení pravomoci Komise tak, jak ho popisuje belgická vláda, zbavilo čl. 90 odst. 3 jeho účinku. První argument belgické vlády se tedy zamítá.

22 Pokud jde o článek 86 Smlouvy, stačí konstatovat, že v rozporu s tím, co tvrdí belgická vláda, nestanoví směrnice 90/388 vyčerpávajícím způsobem prostředky dostupné členským státům pro splnění povinností podle uvedeného ustanovení. Článek 7 směrnice 90/388, který použila při jednání belgická vláda jako příklad omezení uvalených na členské státy, tedy pouze stanoví, v souladu s požadavky systému nenarušené hospodářské soutěže podle čl. 3 písm. f) Smlouvy (viz zejména rozsudek Francie v. Komise, uvedený výše, body 51 a 52), že subjekt, který má pravomoci povolovat, kontrolovat a dohlížet na telekomunikační služby musí být nezávislý na telekomunikačních organizacích. Toto ustanovení formuluje právní pravidlo a ponechává vnitrostátním orgánům široký výběr prostředků pro jeho provedení. Argument, podle kterého Komise překročila pravomoci, které má na základě čl. 90 odst. 3, tím že stanovila příliš přísný rámec na odstranění porušení článku 86, musí být též zamítnut.

23 Španělská a italská vláda za sebe uvádějí, že čl. 90 odst. 3 Smlouvy nesevřuje Komisi pravomoc požadovat po členských státech, aby nařídily změnu smluv, které byly svobodně uzavřeny mezi poskytovateli a uživateli telekomunikačních služeb, jak uvádí článek 8 směrnice.

24 Ve svém rozsudku Francie v. Komise uvedeném výše, bod 55, Soudní dvůr připomíná, že článek 90 Smlouvy svěřuje Komisi pravomoci pouze ve vztahu ke státním opatřením a že protisoutěžní chování podniků, které jednají z vlastního podnětu, může být zpochybněno pouze individuálními rozhodnutími přijatými podle článků 85 a 86 Smlouvy.

25 Stejně jako směrnice „koncových zařízení“, tak ani směrnice uvedená v těchto žalobách nikterak nenaznačuje, že by držitelé zvláštních nebo výlučných práv byli nuceni nebo podněcováni státními opatřeními, aby uzavírali dlouhodobé smlouvy.

26 Článek 90 tedy nemůže být považován za vhodný základ pro odstranění překážek hospodářské soutěže vyplývajících z dlouhodobých smluv uvedených ve směrnici.

27 Z toho vyplývá, že článek 8 směrnice musí být zrušen.

K nedostatku odůvodnění

28 Španělská vláda tvrdí, že pokud jde o zvláštní práva, je sporná směrnice nedostatečně odůvodněná.

29 V rozsudku ze dne 19. března 1991, Francie v. Komise, uvedeném výše, bod 45, rozhodl Soudní dvůr, v souvislosti se směrnicí „koncových zařízení“, že směrnice musí být považována za nedostatečně odůvodněnou, pokud, ačkoliv stanoví odnětí zvláštních práv v určitém odvětví, neupřesňuje ve svých ustanoveních nebo bodech odůvodnění ani druh zvláštních práv, na která se konkrétně vztahuje, ani v čem jsou tato práva v rozporu s různými ustanoveními Smlouvy.

30 Sporná směrnice nezahrnuje takováto upřesnění.

31 Zejména definice v článku 1, podle které se „zvláštními a výlučnými právy“ rozumí „práva přiznaná členským státem nebo veřejným orgánem jednomu nebo několika veřejným nebo soukromým subjektům prostřednictvím právních nebo správních předpisů vyhrazujících jim právo poskytovat službu nebo vykonávat činnost“, neumožňuje určit druh zvláštních práv, na které se vztahuje sporná směrnice, a ani v čem jsou tato práva v rozporu s různými ustanoveními Smlouvy.

32 Proto je třeba zrušit ustanovení sporné směrnice v rozsahu, v jakém upravují zvláštní práva.

K odůvodnění obecného zákazu výlučných práv

33 Italská vláda se domnívá, že jelikož přiznání zvláštních nebo výlučných práv není jako takové v rozporu se Smlouvou, neměla Komise nařídít obecnou povinnost odejmout tato práva v dané oblasti, aniž by předem neprovedla podrobné šetření různých způsobů, jakými byla tato práva vykonávána. Podle stanoviska italské vlády může být obecný zákaz odůvodněný, pouze pokud by se na základě šetření zjistilo, že přiznání zvláštních nebo výlučných práv zcela znemožnilo hospodářskou soutěž v dotčeném odvětví. Domnívá se však, že šetření by odhalilo pouze ojedinělé případy omezení přístupu na trh způsobené například příliš vysokými sazbami poplatků. Za těchto podmínek bylo na Komisi, aby přijala v souladu se zásadou proporcionality opatření, která odstraní pouze konkrétní případy zneužití práva.

34 Úvodem je třeba uvést, že tento žalobní důvod je přezkoumán pouze ve vztahu k výlučným právům, jelikož směrnice byla zrušena v rozsahu, v jakém upravuje zvláštní práva (viz bod 32 tohoto rozsudku).

35 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pouhý fakt vytvoření dominantního postavení přiznáním výlučných práv ve smyslu čl. 90 odst. 1 Smlouvy není jako takový neslučitelný s článkem 86 (viz zejména rozsudek ze dne 10. listopadu 1991, *Merci convenzionali porto di Genova*, bod 16, C-179/90, Recueil s. I-5889).

36 Soudní dvůr však rovněž rozhodl, že rozšíření monopolu na vytvoření a provozování telekomunikačních sítí na trhu telefonních zařízení bez opodstatněného odůvodnění je jako takové zakázáno článkem 86 nebo čl. 90 odst. 1 ve spojení se článkem 86, pokud toto rozšíření vyplývá ze státního opatření vedoucího tak k odstranění hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 13. listopadu 1991, *GB-Inno-BM*, bod 24, C-18/88, Recueil s. I-5941). Stejný závěr vyplývá, pokud monopol na vytvoření a provozování zasahuje i do trhu telekomunikačních služeb.

37 V tomto ohledu z šestnáctého bodu odůvodnění sporné směrnice, který italská vláda nikterak nepopírá, vyplývá, že přiznání výlučných práv telekomunikačním organizacím vede k tomu, že tyto vylučují konkurenty z trhu telekomunikačních služeb nebo alespoň omezují jejich přístup na tento trh. Podle stejného bodu odůvodnění by všechny dané služby mohly být v zásadě nabízeny poskytovateli usazenými v ostatních členských státech.

38 Komise tedy opodstatněně požadovala odnětí výlučných práv, co se týká poskytování některých telekomunikačních služeb. Žalobní důvod uplatňovaný v tomto ohledu musí být tedy zamítnut.

K nákladům řízení

³⁹ Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení. Podle čl. 69 odst. 3 zmíněného jednacího řádu může Soudní dvůr nicméně rozdělit náklady nebo rozhodnout, že každý z účastníků řízení ponese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch. Jelikož žalobci byli úspěšní pouze částečně, je důvodné uložit účastníkům řízení, včetně vedlejšího účastníka, že ponесou vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

rozhodl takto:

- 1. Směrnice Komise 90/388/EHS ze dne 28. června 1990 o hospodářské soutěži na trhu telekomunikačních služeb se zrušuje v rozsahu, ve kterém upravuje zvláštní práva.**
- 2. Článek 8 této směrnice se zrušuje.**
- 3. Ve zbývajících částech se žaloba zamítá.**
- 4. Každý účastník řízení ponese vlastní náklady řízení.**